

ביקורות ספרים

פתח דבר

עורך מדור ביקורות ספרים דומה לדי ג'יי: הוא בוחר יצירות של אחרים ושזור ביניהן כך שיותר אנשים ייחשפו אליהן ויתרגשו מהן, ומשמעויות חדשות ייווצרו מן החיבורים ביניהן. השימוש שלו ביצירות גם מחולל בהן שינויים, מבליט חלקים חשובים ומעמעם אחרים. אך שלא כמו די ג'יי, בחמש השנים שבהן הייתי עורך מדור הביקורות של סוציולוגיה ישראלית פעלתי לרוב מאחורי הקלעים. השתדלתי שלא נחמיץ ספרים רלוונטיים בעברית ובאנגלית, ולפעמים גם בערבית, שיצאו בישראל ומוחוץ לה. שאפתי לגיוון בין הסוקרים, מכל בחינה – בין סוציולוגים ואנתרופולוגים, בין גברים ונשים, בין יהודים ופולסטינים, בין אשכנזים לעדות דומיננטיות פחות, בין המלמדים באוניברסיטאות והמלמדים במכללות, בין מרצים ותיקים ודוקטורנטים, בין תחומי מחקר מוכרים ונפוצים ובין תחומים מוכרים פחות וחדשים יותר. ניסיתי לשמור על רפלקטיביות מתמדת, לאתר ולעקוף את ההטיות שיצרו מיקומי בשדה וההיסטוריה שלי. היה לי חשוב שהביקורות ייצרו דיון ענייני ולא ביקורת אישית על כותבי הספרים, ושניתן יהיה ללמוד מהן לא רק על הספר, אלא גם על סדר היום של התחום שממנו צמח. דרשתי מהסוקרים והסוקרות לכתוב בשפה בהירה ונגישה ככל האפשר. דבר מזה לא היה מתאפשר אלמלא הגיבוי המלא והחשיבה המשותפת שזכיתי להן מאלכסנדרה קלב, העורכת הראשית של כתב העת, ואלמלא המקצועיות, האחריות והירידה לפרטים של דנה שי, רכות המערכת.

שלוש הביקורות הראשונות עוסקות במגדר. מיכל פרנקל שופכת אור על דוח חשוב בנושא הפיכת עבודתן השקופה של נשים לנראית. דלית שמחאי מתארת נשים מקטגוריה חדשה, חילונית מאמינות, שחקרה הגר להב. ליאת דאודי, המגדירה את עצמה כחילונית שומרת מצוות, כותבת על ספרו של ארי אנגלברג העוסק ברווקות בציונות הדתית. בתחום האתניות, אדנה זאוודו גביינש מבקר הנחות מחקר נפוצות לגבי ההגירה מאתיופיה דרך דיון בספרה של נעמי שמואל. דנה גרוסוירט קחטן כותבת על ספרו של זאב לרר על המיסוד הבירוקרטי של גזענות כלפי מזרחים במערכת המיון הצבאית. בהקשר מוסדי דומה, לימור פומרנץ-זורין מנתחת את המאמרים המקובצים בספר חדש בעריכתם של עפרה בן ישי ויגיל לוי העוסק בלגיטימציה לאלומות של הצבא, ומירב אמיר מתארת את מחקרה של אילת מעוז על המשטרה בשטחי הכיבוש. מוזנה עוייד-בשארה בוחנת את הזיקה בין מעמד השפה הערבית בארץ למסד הביטחוני באמצעות ספרו של יוני מנדל.

קבוצת הסקירות הבאה עוסקת בזיכרון והיסטוריה. חן משגב מפנה את תשומת ליבנו לספרה של הגיאוגרפית טובי פנסטר על ההיסטוריה המרחבית והאנושית של בתים מקומיים, ואילו ההיסטוריון עודד היילברונר בוחן את ספרו של גיא מירון על השתנות תפיסת הזמן והמרחב אצל יהודים גרמנים בשנים הראשונות של המשטר הנאצי. המדור מסתיים בשתי סקירות מרתקות העוסקות בהתפתחויות עכשוויות: תמר ברקאי בוחנת ספר שעניינו אפשרויות ההתנגדות למשטר הניאו-ליברלי באקדמיה, ואילן תלמוד

מציג בפנינו את הצעותיו של אורי שוורץ לעדכון מונחי היסוד הסוציולוגיים לאור המהפכה הדיגיטלית.

מחליפי בתפקיד מן הגיליון הבא ואילך הוא ראמז עיד, אנתרופולוג ואינטלקטואל הקושר את המחקר האקדמי שלו למאבקים פוליטיים וחברתיים עכשוויים. אני מחכה בסקרנות לראות לאן יפתח ראמז את מדור הספרים.

תום פסח, עורך מדור ספרים